

Udskriftsdato: 25. december 2025

KEN nr 9884 af 13/07/2022 (Gældende)

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om køn - retlig interesse - ej medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 21-25177

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om køn - retlig interesse - ej medhold

J.nr. 21-25177

En kvinde klagede over, at et sprogvurderingsværktøj for børn på 3-6 år, som udbydes af Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet, anvender kønsspecifikke normer.

Kvinden anførte blandt andet, at piger på den baggrund stilles ringere end drenge i forhold til at opnå et godt resultat i testen. Som konsekvens var hendes to døtre blevet undervurderet ved testning i børnehaveklassen, hvilket havde betydning for den undervisning, de modtog. Kvinden ønskede dog ikke at klage over døtrenes skole.

Nævnet vurderede, at klagers døtre ikke i forbindelse med styrelsens udformning af værktøjet havde været direkte berørt af den påståede forskelsbehandling på en sådan måde, at kvinden havde retlig interesse i klagen. Det indgik ved vurderingen, at et eventuelt krav om godtgørelse for forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med den konkrete anvendelse af sprogværktøjet ville skulle rettes mod døtrenes skole, hvis skolen måtte have anvendt testen på en måde, der udgjorde ringere behandling af døtrene.

Nævnet afviste derfor at behandle klagen.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med anvendelsen af kønsspecifikke normer i et sprogvurderingsværktøj, som udbydes af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Ligebehandlingsnævnet afviser at behandle klagen.

Sagsfremstilling

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med sprogvurderingsværktøjet ”Sprogvurdering 3-6”.

Sprogvurderingsværktøjet stilles til rådighed af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet under Børne- og Undervisningsministeriet.

Værktøjet er målrettet børn i alderen 3-6 år og består af en række deltests tilpasset den konkrete aldersgruppe. Barnets score fra de enkelte deltests bliver omsat til en såkaldt normbaseret sprogprofil, der viser barnets sproglige kompetencer sammenlignet med kompetencerne hos børn på samme alder og med samme køn. Den normbaserede sprogprofil angives i en percentilscore.

Af vejledningen til ”Sprogvurdering 3-6” fremgår blandt andet følgende:

”1.0 Introduktion til Sprogvurdering 3-6

Gode sprogkundskaber i de tidlige barneår har stor betydning for barnets trivsel nu og her og for barnets læring senere hen i skolen. Derfor er det vigtigt at understøtte alle børn i at tilegne sig sproglige kompetencer og sætte tidligt ind med målrettede sprogindsatser for de børn, som viser tegn på forsinket sproglig udvikling.

Sprogvurdering 3-6 er et redskab, der gør det muligt at følge den sproglige udvikling hos alle børn mellem tre og seks år og at identificere det enkelte barns sproglige udfordringer og ressourcer.

...

Sprogvurdering 3-6 er udviklet for ministeriet, så det fagprofessionelle personale kan bruge det til at foretage de lovpligtige sprogvurderinger i treårsalderen og i børnehaveklassen.

...

Bag om Sprogvurdering 3-6

Sprogvurdering 3-6 er baseret på følgende principper:

- ...
- Materialet er normeret. Det betyder, at der er fastsat aldersspecifikke og kønsspecifikke normer, så man kan sammenligne resultaterne for det enkelte barn med resultaterne hos børn med samme alder og køn.
- ...

3.0 Resultat, fortolkning og opfølgning

...

Grunden til, at der beregnes kønsspecifikke normer, er, at piger gennemsnitligt er foran i den tidlige sprogtilegnelse (Eriksson et al., 2012; Huttenlocher, Haight, Bryk, Seltzer, & Lyons, 1991; Wallentin, 2009). Hvis piger og drenge blev vurderet med en samlet norm, kunne det således betyde, at piger med en for langsom sprogudvikling ikke blev opdaget, og at nogle drenge fejlagtigt ville blive vurderet til at have en for langsom sprogudvikling.

Med den normbaserede sprogprofil giver Sprogvurdering 3-6 et empirisk grundlag for at identificere, hvordan et barn eller en børnegruppe ligger i forhold til en gennemsnitlig udvikling hos et barn. På den baggrund kan børnehaveklasselederen og det pædagogiske personale tilrettelægge praksis, så den understøtter børnenes sprogtilegnelse mest hensigtsmæssigt, og sætte målrettet ind med systematiske og pædagogiske sprogindsatser over for børn med sproglige udfordringer. Sprogvurderingsresultatet kan dog ikke stå alene, men skal altid anvendes i en helhedsvurdering af det enkelte barn.

...

3.02 Placering i indsatsgruppe

På basis af percentilscoren bliver barnet placeret i en indsatsgruppe:

- Særlig indsats. Her placeres de 5 pct. af børnene, som har den laveste samlede score.
- Fokuseret indsats. Her placeres de 5-15 pct. af børnene, der har den næstlaveste score.
- Generel indsats: Her placeres de resterende 85 pct. af børnene.”

Klager, der har to døtre i målgruppen for sprogvurdering 3-6, indgav klage til Ligebehandlingsnævnet den 30. maj 2021.

Klager har ikke fremsat krav om tilkendelse af et bestemt godtgørelsesbeløb.

Klager har for nævnet fremlagt en række diagrammer med resultater af flere deltests til illustration af testens forskellige vurdering af pigers og drenge testresultater.

Parternes bemærkninger

Klager gør gældende, at sprogvurderingsværktøjet er udtryk for forskelsbehandling på grund af køn.

Værktøjets resultater er baseret på elevernes køn. For at give barnet et resultat på percentilskalaen, bliver barnets besvarelser således sammenlignet med børn af samme alder og køn. Drenge sammenlignes med drenge, og piger sammenlignes med piger. Det betyder konkret, at drenge, som har 15 rigtige ud af 20 spørgsmål, får en højere score end piger, som har samme antal korrekte svar. I nogle af de enkelte deltests vurderes drenge 10-20 point bedre end pigerne ved samme præstation.

Det fremgår tydeligt af vejledningen til sprogvurderingsværktøjet, at eleverne bliver vurderet på baggrund af køn. Ifølge vejledningen er baggrunden for, at der anvendes kønsspecifikke normer, at piger gennemsnitligt er foran drenge i den tidligere sprogtilegnelse. Det angives, at hvis piger og drenge blev vurderet med en samlet norm, kunne det derfor betyde, at piger med en for langsom sprogudvikling ikke blev opdaget, og at nogle drenge fejlagtigt ville blive vurderet til at have en for langsom sprogudvikling. Dette er dog efter klagers opfattelse ikke en gyldig grund til at forskelsbehandle de to køn.

De kønsopdelte resultater i sprogvurderingsværktøjet udgør indirekte forskelsbehandling, der stiller drenge ringere end piger, når det handler om at opdage sproglige vanskeligheder i børnehaven og ved skolestart. Værktøjet stiller desuden piger ringere end drenge, når det handler om at opnå et godt resultat ved sprogvurderingen.

Det er svært at se det objektivt begrundede saglige formål i, at drenge skal have en højere vurdering end piger for samme præstation på det sproglige område. En bekymring for pigers sproglige vanskeligheder må ikke munde ud i, at samtlige piger skal vurderes til at være ringere end drenge med samme præstation. Ville man sætte fokus på pigers sproglige vanskeligheder kunne dette ske ved at opfordre til at holde særligt øje med lavt præsterende piger. Sproget er vigtigt for læring og konfliktløsning, og der er ingen grund til at stille færre forventninger og krav til drengene. Indklagede har ikke godtgjort, at den kønsmæssige forskelsbehandling er hensigtsmæssig eller nødvendig.

Forskellen mellem pigers og drenge sprogtilegnelse er i øvrigt ikke så stor, at det berettiger til en kønsmæssig opdeling af resultaterne. De fremlagte testresultater fra de enkelte deltests viser, at der ikke er ret stor forskel på de to køns præstationer. Resultatberegningen i testen gør dog, at der stilles højere krav til pigerne end til drengene for at opnå samme resultat. Ud fra en saglig betragtning ville det være mere relevant, at alle børn blev bedømt på samme måde uanset køn.

Begge klagers døtre har været testet med sprogvurderingsværktøjet i børnehaveklassen. Sprogvurdering i børnehaveklassen er obligatorisk for elever i folkeskolen, og klager har som forælder ikke haft mulighed

for at nægte skolen at teste hendes døtre. Hun er heller ikke på forhånd blevet orienteret om, at hendes døtre skulle deltage i en test, hvor resultatet afhang af pigernes køn.

Klager er ikke i besiddelse af sine døtres resultater i "Sprogvurdering 3-6" i børnehaveklassen. De følgende eksempler illustrerer dog, hvordan døtrene kan være blevet vurderet, fordi de er piger.

Klagers ene datter må have været 77 måneder, da sprogvurderingen blev foretaget. En pige på 77 måneder med 16 rigtige svar i deltesten "sprogforståelse" får resultatet 50,71 på percentilskalaen. Havde hun været en dreng, havde hun fået resultatet 66,08 med samme antal rigtige svar. En pige på 77 måneder med 24 rigtige i deltesten "bogstavkendskab" havde fået resultatet 46,20 på percentilskalaen. En dreng med samme antal rigtige svar havde fået resultatet 57,30.

Klagers datter er en dygtig pige, der ligger godt i klassen, men det blev sløret af den "Sprogvurdering 3-6", der blev udført i børnehaveklassen. Dette skyldes alene hendes køn og har ikke noget at gøre med hendes præstationer under testen.

Sprogvurderingen i børnehaveklassen blev desuden foretaget på et tidspunkt, hvor skolen ikke havde et dybt kendskab til eleverne. Derfor har testens resultat haft stor indflydelse på, hvordan børnehaveklasseledere og lærere på skolen har vurderet klagers døtres potentiale og behov for særlige udfordringer.

Klassens børnehaveklasseleder, lærere og pædagoger har kun haft mulighed for at se pigernes resultater på percentilskalaen og har derfor ikke haft mulighed for at opdage, hvor dygtige pigerne egentlig er.

Forskelsbehandlingen i forbindelse med sprogvurderingen i børnehaveklassen har betydet, at pigerne er blevet undervurderet af deres lærere og pædagoger i børnehaveklassen. Det har haft betydning for, hvilke udfordringer pigerne er blevet mødt med i skolen. Testens kønsmæssige skævvridning har dermed ikke kun betydning for de resultater, klagers døtre har fået, men også for den undervisning, de har modtaget i børnehaveklassen.

Når undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen, får resultatet betydning for de forventninger og krav, der stilles til eleverne i hele skoleåret. Piger risikerer at blive vurderes som mindre kompetente end drengene i deres klasse, som har samme antal korrekte svar, som følge af den kønsmæssige forskelsbehandling i testen.

Klager har valgt at klage over Undervisningsministeriets test og ikke over pigernes skole, da det ikke kan være skolens ansvar, at klagers døtre er blevet forskelsbehandlet på grund af deres køn ved en test, der er udgivet af Undervisningsministeriet.

Indklagede har meldt ud, at "Sprogvurdering 3-6" fremover vil være obligatorisk for alle børn i børnehaveklassen. Derfor er det nødvendigt, at Ligebehandlingsnævnet forholder sig til kønsaspektet i testen som helhed.

Testen indebærer også, at der er lagt kønskvoter ind i forhold til de indsatser, som anbefales i forbindelse med sprogvurderingen. Det fremgår, at 15 procent af pigerne og 15 procent af drengene må komme i gruppen for særlig indsats eller fokuseret indsats. Kønskvoterne betyder, at barnets køn kommer til at spille en stor rolle, når det handler om adgangen til en særlig eller fokuseret indsats i børnehaveklassen. I

praksis står de to køn meget forskelligt, når det handler om at komme i betragtning til en særlig indsats eller en fokuseret indsats. Drengene bliver vurderet meget mere positivt end piger, og det kan betyde, at drenge i vanskeligheder bliver overset.

Klagers døtre har ikke haft behov for en særlig indsats eller en fokuseret indsats, så denne del af ”Sprog-vurdering 3-6” har ikke påvirket klagers familie. Problemstillingen omkring de særlige og fokuserede indsatser rammer dog mange børn.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet gør gældende, at der ikke er sket forskelsbehandling på grund af køn.

”Sprog-vurdering 3-6” er et sprog-vurderingsværktøj udviklet af en række forskere. Børne- og Undervisningsministeriet stiller redskabet til rådighed for dagtilbud, skoler og kommuner til at udføre den lovpligtige sprog-vurdering. Der stilles i lovgivningen ikke krav om, at dagtilbud, skoler eller kommuner skal anvende et specifikt sprog-vurderingsredskab.

Værktøjet gør det muligt at følge den sproglige udvikling hos alle børn mellem tre og seks år med henblik på at identificere det enkelte barns sproglige udfordringer og ressourcer. Formålet er at give det fagprofessionelle personale i dagtilbud og børnehaveklasser grundlag for en målrettet tilrettelæggelse af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet og undervisningen i børnehaveklassen, så den understøtter alle børns sprogudvikling bedst muligt.

Materialet er forskningsbaseret. De sproglige dimensioner er således udvalgt på basis af forskning i børns tilegnelse af sproglige milepæle samt forskning, der dokumenterer, at de sproglige kompetencer, værktøjet måler, er vigtige for senere læring, især læsning.

Materialet er desuden normeret, hvilket betyder, at der er fastsat aldersspecifikke og kønsspecifikke normer, så man kan sammenligne resultaterne for det enkelte barn med resultaterne hos børn med samme alder og køn. Dette er modsat kriteriebaserede test, hvor viden, færdigheder og kompetencer vurderes i forhold til faste faglige kriterier.

At materialet er normeret skyldes, at forskning peger på, at piger gennemsnitligt er foran drenge i den tidligere sprog-tilegnelse. De kønsspecifikke normer skal derfor sikre en lige behandling af kønnene ved at tage højde for denne forskellighed i forhold til kønnenes sprog-tilegnelse.

Hvis piger og drenge blev vurderet med en samlet norm, kunne det således betyde, at piger med en for langsom sprogudvikling ikke blev opdaget, og at nogle drenge fejlagtigt ville blive vurderet til at have en for langsom sprogudvikling på trods af, at de følger en typisk sprogudvikling for drenge.

Med den normbaserede sprogprofil giver værktøjet et empirisk grundlag for at identificere, hvordan et barn eller en børnegruppe ligger i forhold til en gennemsnitlig udvikling hos et barn med samme køn og alder. På den baggrund kan børnehaveklasselederen og det pædagogiske personale på dagtilbudsområdet tilrettelægge en praksis, der understøtter børnenes sprog-tilegnelse mest hensigtsmæssigt og sætte målet ind med systematiske og pædagogiske sprogindsatser over for børn med sproglige udfordringer.

Det er korrekt, at det forhold, at piger gennemsnitligt er foran drenge i deres tidlige sprogtilegnelse, kan betyde, at en dreng kan få et bedre resultat end en pige for den samme besvarelse. Det er dog ikke intentionen, at dette skal fortolkes som højere krav til pigernes sproglige udvikling. Formålet er at give de fagprofessionelle lærere og pædagoger viden om den pågældende piges eller drengs sproglige kompetencer sammenholdt med jævnaldrende piger og drenge.

Formålet med den obligatoriske sprogvurdering i børnehaveklassen er, at skolerne får viden om barnets sproglige kompetencer i begyndelsen af skoleåret med det formål, at undervisningen kan tilrettelægges, så der tages udgangspunkt i børnenes sproglige kompetencer resten af skoleåret. Den obligatoriske sprogvurdering er dermed ikke tiltænkt som en test eller en prøve, der skal vurdere barnet i forhold til fastsatte sproglige standarder.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af køn uden for arbejdsmarkedet efter lov om ligestilling af kvinder og mænd (ligestillingsloven).

Klagen angår forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med, at der anvendes kønsspecifikke normer i sprogvurderingsværktøjet ”Sprogvurdering 3-6”.

Klager har anført, at piger – herunder klagers to døtre – stilles ringere end drenge, når det handler om at opnå et godt resultat i testen. Klagers døtre er som konsekvens blevet undervurderet ved testning i børnehaveklassen, hvilket har betydning for, hvilke udfordringer de er blevet mødt med i undervisningen.

Klager har desuden anført, at drenge stilles ringere end piger, når det handler om at opdage sproglige vanskeligheder samt at drenge og piger har ikke lige adgang til at komme i betragtning til en særlig indsats eller en fokuseret indsats.

Klager har blandt andet gjort gældende, at hendes to døtre som følge heraf har opnået et ringere resultat i den gennemførte test i børnehaveklassen, end de ville have gjort, hvis testen ikke anvendte kønsspecifikke normer. Dette har efter klagers opfattelse haft betydning for, hvilke faglige udfordringer døtrene er blevet mødt med i børnehaveklassen.

Klager har for nævnet oplyst, at klagen angår Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet som udbyder af testen og ikke døtrenes skole.

En klage kan indbringe for Ligebehandlingsnævnet af den, der har retlig interesse i sagen. Ligebehandlingsnævnet kan derfor kun behandle en klage, hvis klageren har en individuel og aktuel interesse i den konkrete sag. Klageren skal således være direkte berørt af den påståede forskelsbehandling ved selv at have været udsat for en handling eller undladelse, som efter den pågældendes opfattelse udgør ulovlig forskelsbehandling.

Nævnet vurderer, at klagers døtre ikke i forbindelse med Styrelsen for Uddannelse og Kvalitets udformning af værktøjet ”Sprogvurdering 3-6” har været direkte berørt af den påståede forskelsbehandling på en sådan måde, at klager har en individuel og aktuel interesse i den del af sagen, der vedrører, at piger angiveligt stilles ringere end drenge i forhold til at opnå et godt resultat i testen.

Det er indgået ved denne vurdering, at et eventuelt krav om godtgørelse for forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med den konkrete anvendelse af sprogværktøjet vil skulle rettes mod døtrenes skole, såfremt skolen måtte have anvendt testen på en måde, der udgør ringere behandling af klagers døtre.

Nævnet vurderer heller ikke, at klager har været direkte berørt af den påståede forskelsbehandling på en sådan måde, at klager har en individuel og aktuel interesse i den del af sagen, der vedrører at drenge angiveligt stilles ringere end piger.

Nævnet afviser herefter at behandle klagen.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

- § 1, stk. 1, og stk. 2, nr. 1, om nævnets kompetence
- § 1, stk. 8, om retlig interesse
- § 8, stk. 3, nævnets afvisning af klagen
- § 9, stk. 1, om klagebehandling
- § 12, stk. 1, om klagebehandling

Ligestillingsloven

- § 1 a, om lovens anvendelsesområde
- § 2, stk. 1-2, om forbud mod forskelsbehandling